

רעפ 5006/24 - מיכאל כהן שדה נ' מדינת ישראל

פלילי - חוק העונשין - עבירת איומים

פלילי - שיקולי ענישה

משפחה וירושה - אלימות במשפחה

פלילי - ביטול הרשעה

פלילי - חוק העונשין - עבירות אלימות

בית המשפט העליון

רע"פ 5006/24

כבוד השופט ח' כבוב

לפני:

מיכאל כהן שדה

המבקש:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של
בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופטים
מ' ברנט, ש' בורנשטיין ו-ע' מיכלס) בע"פ
7555-12-23 שניתן ביום 05.05.2024

עו"ד

בשם המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופטים מ' ברנט, ש' בורנשטיין ו-ע' מיכלס) בע"פ 7555-12-23, שניתן ביום 05.05.2024, בגדרו התקבל ערעור המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בנתניה (כבוד השופטת ז' דיבון סגל) בת"פ 23883-02-20, שניתן ביום 06.09.2023 - ובמסגרתו בוטלה הרשעתו של המבקש. שאלת ביטול הרשעתו של המבקש, היא שעומדת במוקד הבקשה שלפניי.

הרקע לבקשה והבקשה

2. ביום 15.03.2022 הורשע המבקש, על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון 'פתוח', בעבירה של היזק לרכוש במזיד, לפי סעיף 452 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק

העונשין); בשלוש עבירות תקיפת בן זוג, לפי סעיפים 379 ו-382(ב)(1) לחוק העונשין; ובשלוש עבירות איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין. זאת, בנוגע לשלושה אירועים שונים בהם תקף את בת זוגו, אים עליה והזיק לרכוש שבבעלותם המשותפת.

3. לפני בית משפט השלום הונחו שלושה תסקרי מבחן שנערכו בימים 31.10.2022, 06.03.2023 ו-14.06.2023, שבמסגרתם ניתנה התייחסות, בין היתר, לאפשרות שתבוטל הרשעתו של המבקש. בתסקיר האחרון, מיום 14.06.2023, צוין כי המבקש נעדר עבר פלילי; כי לקח אחריות על מעשיו ופעל על מנת לטפל בגורמים למעשים אלו; וכי יש ליתן את הדעת לחשש שמא הרשעתו בדין תמנע ממנו לשוב לעבודתו ברשות המסים, ממנה הוא מושעה מאז נפתח ההליך הפלילי בעניינו. אשר על כן, התבקש בית המשפט לשקול בחיוב את האפשרות לבטל את הרשעתו של המבקש.

4. לטובת המבקש העידו מספר עדים, ובהם הגב' שמחה לוי, מנהלת משרד המע"מ בנתניה, בו עובד המבקש; אחיו של המבקש, שהעיד על כך שהמבקש הביע חרטה על מעשיו; וכן גרושתו הראשונה של המבקש, שתיארה את מערכת היחסים שלהם באופן חיובי, תוך שציינה כי המעשים בהם הורשע אינם אופייניים לו. עוד הוגשו ראיות נוספות לעונש, הכול כמפורט בהרחבה בגזר הדין (שם, בפסקה 34).

5. יוער, כי הן המבקש והן המשיבה הסכימו כי יש לסטות ממתחם הענישה לקולא, זאת מטעמי שיקום. יחד עם זאת, המחלוקת העיקרית שנתגלעה לפני בתי המשפט קמא נסובה על שאלת ביטול הרשעתו של המבקש.

6. בגזר דינו מיום 06.09.2023 סקר בית משפט השלום את הראיות לעונש שהונחו לפניו. לאחר מכן, נדרש הוא לשאלה האם בהתאם להלכת כתב (ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997)), יש מקום לבטל את הרשעתו של המבקש.

7. אשר לתנאי הראשון, שעניינו בכך שסוג העבירות בהן הורשע הנאשם מאפשר את ביטול הרשעתו, נקבע כי "מבלי להקל ראש בדבר, העבירות בגינן נותן הנאשם את הדין, חרף חומרתן, מאפשרות הימנעות מהרשעה וזאת מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה נוספים". הודגש, כי העבירות בוצעו בתקופה משברית בין בני הזוג, כי לא קדם להן תכנון מוקדם וכן כי המתלוננת לא נדרשה לטיפול רפואי. בתוך כך נפסק, כי על אף שמעשיו של המבקש "מכוערים, בזויים וראויים לגינוי" - הרי שאין בהם כדי למנוע את ביטול הרשעתו. עוד נקבע, בהתייחס לטענת המשיבה לפיה עבירות אלימות במשפחה אינן מסוג העבירות שבגינן ניתן להורות על ביטול הרשעתו של נאשם, כי "חומרת המעשים והצורך בהתרעת הרבים, אינם יכולים כשלעצמם להוות מחסום בלתי עביר באשר לשאלת ההרשעה" וכי "לא ניתן, כעמדת המאשימה, להסתפק בבחינת "כותרת העבירה".

8. אשר לתנאי השני, שעניינו בנזק שעלולה לגרום ההרשעה, צוין כי לאורך השנים כיהן המבקש בדרגות בכירות ברשות המסים וכי "אין חולק כי תרומתו במיגור עבריינות המס במהלך שנות עבודתו, לא תסולא בפז". עוד צוין, כי כאמור, על אף שבין עיסוקו של המבקש ובין העבירות בהן הואשם והורשע אין כל זיקה, הרי שהוא מושעה מעבודתו החל מפתיחת ההליכים נגדו. הודגש, כי בשים לב

לכך, הרשעתו של המבקש טומנת בחובה נזקים היוצאים מגדר הרגיל. עוד הוער, במכלול האמור, "כי באם יורשע הנאשם בדין הפלילי, קרוב לוודאי יפוטל מעבודתו, והרשעה בדין מעלה את הסיכוי לפגיעה ממשית בפרנסתו של הנאשם ובשיקומו". נוסף על כל זאת, בית משפט השלום עמד על מצבו הבריאותי של המבקש, על גילו, ובתוך כך גם על העובדה שהאפיקים התעסוקתיים העומדים בפניו במצב זה - מוגבלים מאוד. על כל האמור הוסיף בית משפט השלום, את העובדה שהמבקש נטל אחריות על מעשיו, הביע צער ובושה ואף השתלב בהליך טיפולי המיועד לגברים אלימים.

9. לסיכום כל האמור, קבע בית משפט השלום, כדלהלן:

"מצאתי כי במקבילית הכוחות שבין חומרת העבירות וההוראה להרשיע את המבצע עבירות פליליות ובין הנזק הצפוי להיגרם לנאשם כתוצאה מהרשעתו בדין, במקור פרנסתו, כמו גם הפגיעה בדימוי העצמי, מצאתי כי האיזון הראוי מוביל לתוצאה לפיה יש להימנע מהרשעת הנאשם".

10. אשר על כן, הורה הוא על ביטול הרשעתו של המבקש; על חיובו ב-350 שעות לתועלת הציבור; העמדה בצו מבחן לתקופה של 12 חודשים; התחייבות על סך 10,000 ש"ח; ופיצוי למתלוננת על סך 7,500 ש"ח.

11. על גזר דינו של בית משפט השלום, בפרט על הקביעה בדבר אי-הרשעה, ערערה המשיבה לפני בית משפט קמא, ביום 05.12.2023. לאחר שקיים בו דיון ביום 07.04.2024, הורה בית משפט קמא על קבלת הערעור, תוך הרשעת המבקש בעבירות שיוחסו לו, ביום 05.05.2024.

12. תחילה נפסק, כי התנאי הראשון שנקבע בהלכת כתב אינו מתקיים בענייננו, שכן "מדובר באלימות במשפחה ולא מן הקלות". עוד הודגש, כי בהקשר זה, יש ליתן את הבכורה "לשיקולי הגמול וההרתעה, כמו גם ההגנה על שלום הציבור". בפרט צוין, כי "חומרת העבירה ונסיבות ביצועה במקרה דנן אינן קלות כלל ועיקר" וכי "בעניינו של המבקש מתווספת חומרה יתרה למעשיו", זאת משום שהוא "כילה [במתלוננת - ח' כ'] את זעמו, שעה שתקף אותה מספר פעמים בכוחניות ואלימות פיזית ומילולית". בנסיבות אלה, נקבע כי "העבירות שעבר [המבקש - ח' כ'] אינן מצדיקות או מאפשרות ביטול הרשעה".

13. עוד נקבע, כי גם התנאי השני שבהלכת כתב אינו מתקיים בענייננו, שכן לא הוכח כי הרשעת המבקש תגרום לו לפגיעה חמורה. בתוך כך צוין, כי בהתאם למכתב שנשלח מטעם נציבות שירות המדינה, גם בהיעדר הרשעה עשוי המבקש לעמוד לדין משמעת, ואף להיות מפוטל מעבודתו. ממילא הודגש, כי בהתאם לפסיקת בית משפט זה, מקום בו הרשעתו של נאשם בעבירה פלילית עלולה למנוע את עיסוקו במקצוע מסוים, על בית המשפט למשוך ידו מהעניין, תוך הותרת שיקול הדעת בהקשר זה בידי הגורמים המוסמכים.

14. מכאן הבקשה שלפניי, שהוגשה ביום 19.06.2024. טענתו העיקרית של המבקש מתמקדת בכך, שלמיטב הבנתו, בית משפט קמא קבע "כי כל עבירת אלימות במשפחה הינה עבירה המטילה בצידה

הרשעה" וכי בשל כך, אין להורות על ביטול הרשעתו של מי שהורשע בה. עוד סמך הוא ידו על גזר דינו של בית משפט השלום, תוך שעמד על מכלול הנסיבות שבעטיין ראוי, לגישתו, להורות על ביטול הרשעתו, ובתוך כך, על האפשרות שזו תמנע את חזרתו לעבודתו ברשות המסים.

דין והכרעה

15. כלל נקוט הוא בידנו כי רשות לערער ב'גלגול שלישי' תינתן אך ורק במקרים חריגים, בהם הבקשה מעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים או כאשר עולה חשש מפני עיוות דין או אי צדק חמור. זאת ועוד, כשהבקשה נסובה על חומרת עונשו של המבקש, רשות כאמור תינתן אף כאשר העונש שנגזר עליו חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת (ראו, מני רבים: רע"פ 5556/24 קרוואני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (09.07.2024)).

16. לאחר שעיינתי בבקשה שלפניי, על נספחיה, נחה דעתי כי על אף נסיבותיה, כפי שפורטו בהרחבה בגזר דינו של בית משפט השלום, הרי שהיא אינה עומדת באמות מידה אלה, ועל כן - דינה להידחות, אף מבלי להידרש לתשובת המשיבה. בתוך כך, נתתי דעתי גם לפסיקת בית משפט זה, שלפיה החלטה בדבר אי-הרשעתו של נאשם נטועה, ככלל, בנסיבותיו הפרטניות ועל כן, על דרך הכלל - אין היא מעוררת שאלה משפטית עקרונית שחורגת מענייניו (רע"פ 7381/23 אבו גאמע נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (04.10.2023); רע"פ 2644/23 עזרן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (17.05.2023) (להלן: עניין עזרן); רע"פ 172/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (12.01.2021)).

17. סמכותו של בית המשפט להורות על ביטול הרשעתו של נאשם, מעוגנת בסעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, הקובע כך:

"ביטול הרשעה

הרשיע בית המשפט את הנאשם, ולפני מתן גזר הדין ראה שיש מקום לתת לגביו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, ללא הרשעה, או לצוות כי הנאשם ייתן התחייבות להימנע מעבירה, כאמור בסעיף 72(ב) לחוק העונשין, בלא הרשעה, רשאי הוא לבטל את ההרשעה ולצוות כאמור".

18. כאמור לעיל, בהלכת כתב הוותותה הדרך בה ילך בית המשפט שעה שהוא עושה שימוש בשיקול הדעת המוקנה לו מכוח סעיף זה. בתוך כך, קבעה השופטת ד' דורנר כי, ככלל, הימנעות מהרשעה תתאפשר בהתקיימותם של שני תנאים: הראשון, כי סוג העבירה מאפשר לוותר, בנסיבות המקרה, על הרשעתו של נאשם, זאת מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה (שם, בעמוד 342; ראו גם: עניין עזרן, בפסקה 11; רע"פ 6117/23 נוה נ' מדינת ישראל, פסקאות 29-30 (02.05.2024) (להלן: עניין נוה), והאסמכתאות שם); ו-השני, כי ההרשעה תוביל לפגיעה חמורה בשיקום הנאשם (הלכת כתב, בעמוד 342; עניין נוה, בפסקאות 29-30, והאסמכתאות שם). בענייננו, בית משפט קמא נדרש לשני תנאים אלה, תוך שקבע כי לא ניתן להורות על ביטול הרשעתו של המבקש. במסקנתו זו - לא קמה כל עילה להתערבות.

19. בתוך כך אציין, כי כבית משפט קמא, איני סבור כי העבירות שביצע המבקש, על נסיבותיהן הפרטניות והחמורות, הן מסוג העבירות שבגינן ניתן להורות על ביטול הרשעתו של נאשם. אכן, מקובלת עליי קביעת בית משפט השלום לפיה אין מדובר בעבירות אלימות במשפחה ברף הגבוה ביותר. אולם, גם אין כל מקום להפחית מחומרתן, ובתוך כך מהעובדה שהמבקש הורשע בשלושה אישומים למעשי אלימות שבוצעו בשלוש הזדמנויות שונות, כלפי בת זוגו. על חומרתן המיוחדת של עבירות אלימות שמבוצעות כלפי נשים, ובפרט על ידי בני זוג, נזדמן לי לעמוד אך לאחרונה, ואגב כך גם על הצורך שבהרתעת הרבים מכך (ראו: רע"פ 4355/24 אבו אנטילי נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (23.06.2024)). אם כן, בנסיבות אלו - אין ניתן לומר כי העבירות שעבר המבקש, על נסיבותיהן, מצדיקות את ביטול הרשעתו (ראו גם: החלטתי שניתנה ברע"פ 6002/22 ריאבנקו נ' מדינת ישראל (19.09.2022)).

20. ודוק: כפי שנפסק לא אחת, מאחר שענישתו של נאשם היא אינדיבידואלית, וכך גם ההחלטה אם להורות על ביטול הרשעתו - הרי "[ש]לא די אפוא להסתפק בכותרת העבירה, אלא יש לבחון את העבירה כפי שבוצעה" (רע"פ 8169/20 שלום נ' מדינת ישראל, פסקה 3 לחוות דעתו של השופט נ' הנדל (26.08.2021); ע"פ 9828/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.06.2007)). בראי דברים אלו, ברי כי לא ניתן לקבוע כי לעולם לא ניתן יהיה להורות על ביטול הרשעתו של מי שהורשע בעבירות אלימות במשפחה. אעיר, כי איני סבור גם שניתן להבין אחרת מפסק דינו של בית משפט קמא, שכן בעת שנדרש הוא לתנאי הראשון שבהלכת כתב - נבחנו על-ידו נסיבות ביצוע העבירות במקרה דנא, באופן מעמיק למדי, ולא רק את כותרתן (שם, בפסקה 11; ראו גם: פסקה 12 שלעיל). אשר על כן, אין מתעוררת בענייננו השאלה העקרונית הנטענת, ואף לא קם כל חשש מפני עיוות דין.

21. למעלה מן הצורך אציין, בהתייחס לתנאי השני שבהלכת כתב, כי לא נעלם מעיניי החשש, שעמד גם ביסוד גזר דינו של בית משפט השלום, כי הרשעתו של המבקש תמנע את חזרתו לעבודתו ברשות המסים. דא עקא, כפי שעמד על כך גם בית משפט קמא, בפסיקה נקבע פעם אחר פעם, כי מקום בו הרשעת נאשם בעבירה פלילית עלולה למנוע את עיסוקו במקצוע מסוים, ככלל, "ראוי כי בית המשפט ימנע מלעסוק בכך ויותר את הסוגיה לבחינתם ולשיקול דעתם של גורמי המקצוע המוסמכים" (עניין נוה, בפסקה 30; רע"פ 923/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (02.04.2019)). כלל זה חל גם על עובדי מדינה, וכפי שקבעתי בעבר, אף על "המצטיינים" שבהם (ראו: רע"פ 7921/22 אבו סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (28.11.2022)). יתר על כן, וכפי שצינתי פעמים רבות - אין הליך פלילי שלא כרוך בגרימת נזק לנאשם, לבטח כאשר זה מסתיים בכך שהוא נמצא אשם (רע"פ 3304/24 חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' אולנסקי, פסקה 49 (30.06.2024); בש"פ 243/24 ניר נ' מדינת ישראל, פסקאות 36-37 (30.01.2024)). אשר על כן, על אף ההבנה למצבו של המבקש, העולה גם מהראיות לעונש שהוגשו בעניינו, אני סבור כי הרשעתו עולה בקנה אחד עם פסיקת בית משפט זה, ומשכך גם אין מתעורר חשש מפני עיוות דין.

22. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, ט' בתמוז התשפ"ד (15.7.2024).

ש ו פ ט
